

Noordink: boeren, schouten en predikanten

8-11-1997

In de tuin van het Stedelijk Museum in Zutphen staat een groot stenen kruis. Het herinnert aan Johan Noordinck, schout van Brummen, die in de winter van 1529-'30 is verdronken in de IJssel. Het was vroeger gebruikelijk kruisen te zetten op plaatsen waar iemand was vermoord of verongelukt, in Duitsland gebeurt dat nog wel.

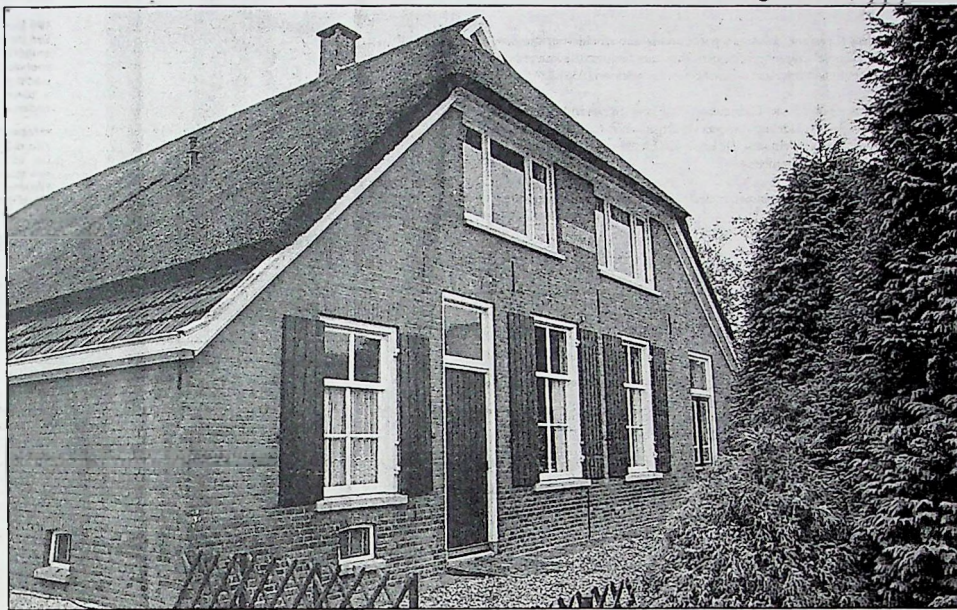
De Noirdincks waren van lage adel. Het stenen kruis vertoont hun wapen: een adelaar met op de borst een schildje met drie dwarsbalken. Johans zoon en opvolger Claes verklaarde in 1551 dat zijn vader zaliger 'over de lange brugge bij dat naeste lijnhecke an de Overmarsche in der Stadt Zutphens vrijheit is verdroncken'. 'Dat doode lijck' was gevonden door Gerrit Schimpeijndinck en meer personen 'uit den Raede' (de raad) en door hen naar Brummen gebracht. Claes had met toestemming van de stad Zutphen het 'steenen kruytse' geplaatst 'in memorie sijns lieven vaders'.

Buurschappen

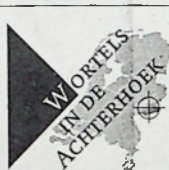
Op het eers te gezicht lijkt het logisch de familienam Noordink te herleiden tot de gelijknamige Hengelose buurschap, ook al omdat er eens Noordinks in Hengelo hebben gewoond. Maar zo simpel is het toch niet. Er blijken diverse buurschappen in aanmerking te komen als naaengevers. Een nederzetting ten noorden van een plaats werd vroeger aangeduid als de noordijk. Daarmee zijn later ontstaan de namen Noordink (Hengelo G.), Zaandordijk (Haaksbergen), Noordijk (Neele) en Noorke (Hengelo Ov.). Op dezelfde manier kennen we naar windrichtingen genoemde buurschappen met namen als Oosterwijk (Zelhem), Westrik, Oostrick en Zoek (Weerselo).

Een herkomst uit Haaksbergen lijkt waarschijnlijk omdat de naam Noordink daar het meest voorkomt. In Overijssel was Noordink een bekende predikantenfamilie.

De familienam kwam al begin veertiende eeuw voor in Gelderland, met name in het Ambt Brummen: Noirdynck, Noerdinck of Noirdinck (de e en de i werden destijds geschreven als verlenging van de o, denken namen als Lail en Oisterwijk). In Brummen waren de naamdragers schouten en ambtsjonkers, aldus genealoog John de Bie (74)

♦ Kijkje in de landelijke buurschap Noordink bij Hengelo. Op de foto de oude boerderij Het Vaalverink. (Foto Ron Nagtzaam)

WORTELS IN DE ACHTERHOEK
rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Hermans
suggeties en aanvullingen
0543 472603

in zijn genealogie Noordink, verschenen in 1988.
De Bie vermoedt dat Noordink een -inknaam is ('bezit van Nor-

bert') en dat de Gelders-Hengelose buurschap naar de familie genoemd is of andersom (kip/ei?). Maar de buurschap heet in 1458, als de familienam Noordink al voorkomt, nog Norwick. In 1474 weigerde de heer Oswald van den Bergh, wonend op het kasteel in 's Heerenberg, om Kerstiaen Noirdinckvrij te laten, de oud-keukenschrijver (fouragemeester) van Huis Bergh. Waarom Bergh hem vasthield is niet bekend. De stad Zutphen

schreef dat Bergh geen recht had om hem vast te houden, omdat Kerstiaen burger van Arnhem was. Na wat dreigementen over en weer liet Oswald hem gaan.

Predikanten

Fraai zijn de verhalen over de diverse predikanten Noordink. Johannes Lambertus Noordink (geb. rond 1585) was predikant in Almen en noemde zich Rotarius (de rondgaande). In 1678 schrijft de administrateur van de kerk in

Almen dat Rotarius niet zuiver was in de leer van de predestinatie (voorbesteding). Rotarius ging naar Hummelo en Kappel, later naar Bennekom.

Wilhelmina Elisabeth Noordink (geb. 1793 in Heusden) trouwde in 1817 met predikant Hendrik Wolterus de Wilde. Het paar woonde op 't Waerle bij Hengelo G. Dit versterkte huis is eind vorige eeuw gesloopt; in 1943 waren de grachten nog te zien. Hun dochter Geertruida, geboren in 1826, trouwde met de predikant Johannes Noordink. Wel een teken dat de naam Noordink in predikantenkringen veel voorkwam.

Daatje Noordink in het Veluwe Oene was een ware legende. Ze heette eigenlijk Aldegonda Jacoba Theodora Noordink, was de dochter van dominee Jan Noord-

ink (overl. 1880) en gehuwd met ds. E.V.J. Japchen. Ze droeg losse baren, wat toen bijzonder was, en reed als een vorstin rond in een sjoes. Ze overleefde jarenlang de jeugd van de zondagschool.

Na overlijden van haar man kwam haar oom Wilhelm Noordink als predikant naar Oene en dat leverde nogal wat botsingen op. De dominee sloot eens zijn nicht met alle kinderen op in het zondagschoolgebouw. Daatje liet een jongen door het raam klimmen om hulp te halen. In tussen liet ze de kinderen luid zingen: „Maar de heer zal uitkomst geven.“ Dat gebeurde ook, want de oom zocht voor Daatje. Hij vertrok uit Oene, maar niet voordat hij nog een felle preek had gehouden over haar heerszuchtigheid.